12/03/2019

Η Επισκοπή και Μητρόπολη Χιμάρας

/ Ομογένεια

Τοποθεσία και εξέλιξις

Η Χειμάρρα, ήτις αναφέρεται εις τα κείμενα Χιμάρα και Χιμαίρα, είναι περιοχή της Β. Ηπείρου, εκτεινομένη επί των παραλίων κλιτύων των Ακροκεραυνίων ορέων. Η ομώνυμος κωμόπολις είναι εκτισμένη επί της θέσεως της αρχαίας ηπειρωτικής πόλεως Χιμαίρας, ής σώζονται τα ερείπια.

Πότε ακριβώς συνεστήθη η Επισκοπή Χειμάρρας δεν γνωρίζομεν. Ο Μητροπολίτης Αθηναγόρας αναφέρει ότι η Επισκοπή Χειμάρρας ιδρύθη μετά την καταστροφήν της Νικοπόλεως υπό των Βουλγάρων τω 929. Οι δε Π. Αραβαντινός και Ν. Μυστακίδης πιστεύουν ότι η Επισκοπή Χειμάρρας αποτελεί συνέχειαν των Επισκοπών Αγχιάσμου και Φοινίκης μετά την καταστροφήν των ομωνύμων πόλεων αυτών. Πάντως η Επισκοπή Χειμάρρας φαίνεται ότι ιδρύθη μεταξύ των ετών 971 και 976, διότι εις τα Τακτικά του Λέοντος του Σοφού (901-906), του Κ. Πρφυρογέννητου (940) και του Ι. Τσιμισκή (971) δεν αναγράφεται αύτη, αλλ' αναφέρεται το πρώτον Θ΄ ο «Χιμάρρας» εις το δεύτερον Τακτικόν του Ι. Τσιμισκή

(972-976) υπό τον Μητροπολίτην Ναυπάκτου Αιτωλίας. Τον ΙΑ΄ αιώνα η Επισκοπή Χειμάρρας υπήγετο εις την Αρχιεπισκοπήν Αρχίδος, από δε του 1285 εις την Μητρόπολιν Ιωαννίνων. Επί Επισκόπου Ιωαννικίου (1781-1791) η έδρα της Επισκοπής Χειμάρρας μετεφέρθη εις το Δέλβινον, διότι ήτο τούτο κεντρικώτερον και έδρα του Πασά του Δελβίνου.

Τον ΙΔ΄ αιώνα η Επισκοπή Χειμάρρας φέρεται υποκειμένη τη Ρωμαϊκή Εκκλησία μέχρι του έτους 1363, ότε επί Πατριάρχου Καλλίστου (1350-1363) υπήχθη εις το Πατριαρχείον Κων/πόλεως. Τω 1431 ηνώθη εκκλησιαστικώς μετά της Επισκοπής Χειμάρρας και η επαρχία Δελβίνου και ούτως απετελέσθη η Επισκοπή «Χειμάρρας και Δελβίνου». Η Επισκοπή αυτή ακολούθως ηνώθη προσωρινώς από του 1813-1821 μετά της γειτνιαζούσης Επισκοπής Δρυϊνουπόλεως και ούτως αι τρεις απετέλεσαν μίαν Επισκοπήν υπό τον τίτλον «Δρυϊνουπόλεως, Χειμάρρας και Δελβίνου». Μετά τον θάνατον του Αλή Πασά, επισυμβάντα τω 1822, η ηνωμένη Επισκοπή Δελβίνου και Χειμάρρας ανέκτησε την ανεξαρτησίαν της, αποτελέσασα ιδίαν Επισκοπήν ως και πρότερον μέχρι του 1832, οπότε ηνώθη εκ νέου οριστικώς μετά της Επισκοπής Δρυϊνουπόλεως. Τω 1835 η ηνωμένη Επισκοπή Δρυϊνουπόλεως, Δελβίνου και Χειμάρρας προήχθη εις Μητρόπολιν του Οικουμενικού Θρόνου υπό την αυτήν επωνυμίαν. Η Επισκοπή Δελβίνου και Χειμάρρας μετά την συγχώνευσιν αυτής μετά της Δρυϊνουπόλεως εκυβερνάτο υπό αρχιερατικών επιτρόπων, οι οποίοι επείχον θέσιν Επισκόπου και έφερον τον τίτλον του οικονόμου, σπανίως δε του αρχιμανδρίτου. Οι Επίσκοποι Χειμάρρας κατά τον κώδικα του Δελβίνου εχειροτονούντο και διωρίζοντο υπό του Μητροπολίτου Ιωαννίνων, προσέτι δε ελάμβανον κατά το πρώτον έτος της χειροτονίας των από τους χριστιανούς της περιφερείας των, μη εξαιρουμένων και των κληρικών, το «φιλότιμον», ήτοι υποχρεωτικήν εισφοράν δια τα έξοδα της χειροτονίας των.

Επίσκοποι Χειμάρρας

1. **Μανασής (1270)**.
2. **Φρά Νικόλαος (1363)**. Ο Επίσκοπος ούτος αναφέρεται ότι τω 1363, υπό την ιδιότητά του ως Επίσκοπος Κοζύλης και Χειμάρρας, επέτυχε την απόσπασιν της Επισκοπής του από το Βατικανόν και την υπαγωγή ναύτης εις το Πατριαρχείον Κων/πόλεως.

Επίσκοποι Χειμάρρας και Δελβίνου

1. **Σωφρόνιος (1500)**
2. **Σωφρόνιος (1540), Ιωαννίτης**. Ο Αραβαντινός κατατάσσει τούτον μεταξύ των σπουδαίων λογίων της εποχής του. Εξ ενθυμήσεων βιβλίου μανθάνομεν, ότι ο Επίσκοπος Χειμάρρας Σωφρόνιος ήτο τρόφιμος και μοναχός της εν Ιωαννίνοις

σχολής Στρατηγοπούλου, ένθα και απέθανε τω 1554, ταφείς εις τον νάρθηκα της εκκλησίας της μονής Αγίου Νικολάου του Ντίλιου ή Στρατηγοπούλου της νήσου Ιωαννίνων.

3. **Ανώνυμος (1616)**. Αναφέρεται ότι την 25 Ιουνίου 1616 εζήτησε να τύχη ασύλου από τας Βενετικάς αρχάς Κερκύρας εις περίπτωσιν διωγμού του εκ μέρους των Τούρκων.

4. **Σεραφείμ (1635)**, αναφερόμενος πρώτος εις τον κώδικα του Δελβίνου.

5. **Ματθαίος (1637)**, αναφερόμενος ότι από πρώην Χειμάρρας προήχθη εις την Μητρόπολιν Συννάδων τη 11 Σεπτεμβρίου 1637.

6. **Νικηφόρος (1650)**

7. **Σεραφείμ (1662-1670)**. Αναφέρεται ότι υπέγραψε τη 16 Ιουνίου 1662 αφοριστικόν γράμμα του Μητροπολίτου Ιωαννίνων Καλλινίκου κατά του Μητροπολίτου Δυρραχίου Συμεών Λάσκαρη και γενικώς κατά της προπαγάνδας των Παπιστών, διευθυνομένης υπό του Αχριδών Αθανασίου.

8. **Ζαχαρίας (1670-1682)**. Ήτο κατά τον κώδικα του Δελβίνου ανήρ ενάρετος, ελεήμων και ακάματος κήρυξ του Ευαγγελίου. Επειδή επί των ημερών του εγένοντο αθρόοι εξισλαμισμοί εις την επαρχίαν του απέθανεν εκ της λύπης του φυματικός τω 1682 εν Χειμάρρα, ένθα και ετάφη εις τον ναόν των Αγίων Μαρτύρων.

9. **Μανασσής (1682-1695), εκ Ζίτσης**. Πρώην πρωτοσύγκελλος της Μητροπόλεως Ιωαννίνων. Υπήρξε «ποιμήν άριστος και φίλος της παιδείας». Συνέστησε μετά πολλών κόπων και φροντίδων σχολεία εις όλα τα χωρία της επαρχίας του. Ετελεύτησεν εν Χειμάρρα και ετάφη εις τον ναόν των Αγίων Αποστόλων.

10. **Ζαχαρίας (1695-1698)**. Κατήγετο εξ Αχρίδος. Ήτο γλυκύς τους τρόπους και προσιτός εις όλους. Απέθανεν εν Αχρίδι, ένθα μετέβη προς επίσκεψιν των συγγενών του και χάριν αναψυχής.

11. **Καλλίνικος (1698)**. Αναγράφεται εις ενθύμησιν ότι «εκοιμήθη ο ποτέ Χειμάρρας και Δελβίνου Καλλίνικος τη 17 Απριλίου 1698».

12. **Στέφανος (1700) 13. Ιωαννίκιος (1700)**, Ιωαννίτης. Αναφέρεται ότι την 1 Δεκεμβρίου 1700 παρευρέθη εις συνεδρίασιν του Αδελφάτου της «Παναγίας των Ξένων» εν Κερκύρα, δια την εκλογήν εκκλησιαστικού συμβουλίου.

14. **Γρηγόριος (1730), Σμυρναίος**. Υπηρέτησεν ως αρχιδιάκονος της Μητροππολεως Ιωαννίνων. Ήτο ηθικός και δίκαιος. Κατέβαλε μεγάλας προσπαθείας δια την εξάλειψιν της αλβανικής γλώσσης εκ των χριστιανών της επαρχίας του, αλλ’ αποτυχών του σκοπού του παρητήθη έμπλεος πικρίας. Εν τω κωδίκι του Δελβίνου ονομάζεται Γεννάδιος, εκ λάθους προφανώς κατά την αντιγραφήν, διότι εκ σιγιλλιώδους γράμματος του Πατριάρχου Παϊσίου, εκδοθέντος τον Ιανουάριον του 1730, πληροφορούμεθα ότι ο Επίσκοπος ούτος

ελέγετο Γρηγόριος.

15. **Νικηφόρος (1738), Ιωαννίτης**. Αναφέρεται ότι παρητήθη λόγω γήρατος ως «πρώην Χειμάρρας» τη 28 Ιανουαρίου 1738.

16. **Παρθένιος (1738), Ιωαννίτης**. Αναφέρεται ότι διεδέχθη την 28 Ιουνίου 1738 τον συγγενή του Νικηφόρον, παραιτηθέντα λόγω γήρατος. Ο Π. Αραβαντινός κατατάσσει αυτόν μεταξύ των λογίων της εποχής του.

17. **Παρθένιος (1760)**. Αναφέρεται εις τον κώδικα Δρυϊνουπόλεως και Αργυροκάστρου και εις το πρακτικόν της χειροτονίας του Επισκόπου Δρυϊνουπόλεως Δοσιθέου, όπερ συνετάχθη τη 21 Μαΐου 1760.

18. **Ανατόλιος (1780)**

19. **Βενέδικτος (1781)**

20. **Ιωαννίκιος (1782-1791)**. Ο Μητροπολίτης ούτος ανέπτυξεν αξιόλογον θρησκευτικήν, κοινωνικήν και εθνικήν δράσιν κατά την θυελλώδη ποιμαντορίαν του. Ίδρυσε νέον επισκοπικόν μέγαρον. Εμερίμνησε δια την μετάδοσιν του θείου κηρύγματος. Ίδρυσε μεγαλοπρεπές διδακτήριον και κατέβαλε τον μισθόν του διδασκάλου εκ των κληροδοτημάτων του Σπ. Στράτη. Τω 1775 επεσκέφθη την επαρχίαν του ο Άγιος Κοσμάς, τον οποίον συνώδευσε κατά την περιοδείαν του. Παραιτηθείς οικειοθελώς ανεχώρησεν εις Κέρκυραν.

21. **Παρθένιος Αραποπούλας (1795)**. Κατήγετο εκ Πάργας. Ήτο κατά τον κώδικα του Δελβίνου άνθρωπος με ολίγην παιδείαν, αλλά δραστήριος, σοβαρός και εραστής της δικαιοσύνης. Ελθών εις την επαρχίαν του και ευρών τους πολίτας διηρημένους συνεφιλίωσεν αυτούς. Προέβη είτα εις την επέτκασιν του ναού της Μουρτίλας δια συνδρομών και της εργασίας των χριστιανών, αλλ’ ότε η οικοδομή ευρίσκετο εις την στέγην κατεδαφίσθη ο ναός υπό των Τούρκων. Ο δραστήριος ούτος ιεράρχης αποπεράτωσε τούτον, αφού επέτυχε φιρμάνιον ειδικόν παρά του Σουλτάνου Σελήμ Γ΄. Προσέτι ο Παρθένιος εκήρυττε συχνά τον θείον λόγον και ίδρυσε σχολεία εις πολλά χωρία της επαρχίας του. Χολωθείς διότι ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων εχορήγησεν εις πολίτην της παροικίας του άδειαν γάμου, την οποίαν ο ίδιος είχεν αρνηθή, εγκατέλειψε την θε΄σιν του και μετέβη εις Επτάνησον. Τω 1779 συνώδευσε τον Μητροπολίτην Ιωαννίνων Ιερόθεον εις Κέρκυραν, ένθα μετέβη να χειροτονήση (9 Σεπτεμβρίου 1800) τον πρώτον Μητροπολίτην ταύτης.

22. **Ανατόλιος Κούμας (1804), εξ Άρτης**. Πρώην ηγούμενος του ναού της Παρηγοριτίσσης Άρτης. Ήτο υπέργηρος, ενάρετος και αφελής. Κατέβαλε προσπαθείας περισυλλογής του κληροδοτήματος του Σπ. Στράτη και διώρισε διδάσκαλον του σχολείου Δελβίνου τον υπ’ αυτού χειροτονηθέντα ιερομόναχον Θεοδόσιον Κοτσήν. Παρητήθη υπέρ του διακόνου του Αμβροσίου επί τω όρω να διαιτάται εν τη Επισκοπή μέχρι του θανάτου του. Ο Αμβρόσιος μετά την ανάληψιν των καθηκόντων του ηθέτησε την συμφωνίαν και εξεδίωξε τον Ανατόλιον, όστις τω 1812 κατέφυγεν εις Κέρκυραν, ένθα αγνοείται η περαιτέρω διαβίωσις αυτού.

23. **Αμβρόσιος (1812-1813)**. Αγνώστου καταγωγής. Αναφέρεται ως ιεράρχης ανάξιος λόγου, πανούργος και δόλιος. Προσέτι αναφέρεται τη 13 Απριλίου 1813 ως Επίσκοπος Παραμυθίας.

Επίσκοποι συνηνωμένης Επισκοπής Δρυϊνουπόλεως, Χειμάρρας και Δελβίνου
Μετά τον ανωτέρω επίσκοπον, η Επισκοπή Χειμάρρας και Δελβίνου ηνώθη μετά της Επισκοπής Δρυϊνουπόλεως (1813-1821). Επίσκοπος της συνηνωμένης ταύτης Επισκοπής διετέλεσεν ο Γαβριήλ ο Σίφνιος, περί του οποίου εγένετο λόγος ανωτέρω.

Επίσκοποι Χειμάρρας και Δελβίνου

1. **Νικηφόρος (1822)**
2. **Παρθένιος Κονοφάος (1824), Κερκυραίος**. Ήτο ιεράρχης λόγιος, διότι έγραψε πολλάς λεπτομερείας δια την δράσιν του Κοσμά του Αιτωλού. Απέθανεν εις την Κέρκυραν προ του 1827 και ετάφη εις την Παναγίαν των Ξένων.
3. **Παΐσιος (1827), εξ Αργυροκάστρου**. Η αρχιερατεία του υπήρξε περιπετειώδης. Κατά τον κώδικα του Δελβίνου είχε καλήν παιδείαν, αλλ’ ήτο αμελέστατος εις τα καθήκοντά του. Αδυνατών να καταβάλη το υπέρογκον χρέος της Επισκοπής του και φοβηθείς τους μπέηδες εγκατέλειψε την επαρχίαν του και κατέφυγε τω 1827 εις Χειμάρραν και εκείθεν εις το νεοσύστατον βασίλειον της Ελλάδος. Αρχάς του 1831 επέστρεψεν εις Ιωάννινα, ίνα εκλιπαρήση τον προϊστάμενόν του Μητροπολίτην Ιωαννίνων Ιωακείμ, όπως επιτρέψη εις αυτόν να επανέλθη εις την έδραν του, αλλ’ αντί της επιστροφής εξωρίσθη εις Μετέωρα, ως αυθαιρέτως εγακταλείψας το ποίμνιόν του. Εκήρυττε συχνά τον λόγον του Θεού, ίδρυσε σχολεία εν τη επαρχία του και ανήγειρε τον επισκοικόν ναόν προς τιμήν των Αγίων Πάντων. Απέθανεν εν Μετεώροις τω 1862.

Ο Παΐσιος είναι ο τελευταίος Επίσκοπος Χειμάρρας και Δελβίνου, μετά δε τούτον, προαχθείσα η Επισκοπή αύτη εις Μητρόπολιν (1835), εκυβερνάτο υπό Μητροπολιτών, περί ών εγένετο λόγος εις την Εκκλησίαν Δρυϊνουπόλεως.

Αρχιερατικοί Επίτροποι Δελβίνου

1. **Θεοδόσιος Κοτσής (1313-1821), εκ Δελβίνου**. Εχειροτονήθη υπό του Επισκόπου Γαβριήλ πρωτοσύγκελος και είτα υπό του ιδίου διωρίσθη αρχιερατικός επίτροπος.
2. **Οικονόμος Παπά-Δημήτριος (1828-1832), εκ Γοτίτσης Ιωαννίνων**. Συγκαταλέγεται υπό του Π. Αραβαντινού μεταξύ των λογίων της εποχής του. Υπηρέτησεν ως εφημέριος και υποδιευθυντής της εν Ιωαννίνοις σχολής του Γκιούμα, της οποίας ήτο τρόφιμος. Τω 1816 αντικατέστησεν εν τω

«Ελληνομουσίω» του Λιβόρνου τον ιερομόναχον Γρηγόριον Παλιουρίτην.

3. **Γρηγόριος (1832), εξ Ιωαννίνων**. Ευλαβής και ενθουσιώδης κληρικός. Υπηρέτησε πρωτοσύγκελλος της Μητροπόλεως Ιωαννίνων. Εις αυτόν οφείλεται η διάσωσις του κώδικος του Δελβίνου.
4. **Οικονόμος Παπά-Δημήτριος (1835-1836), εκ Βελιαχόβου**.
5. **Πρωτοπαπάς Αναστάσιος (1836), Δουβιανίτης**
6. **Καλλίνικος (1849)**. Υπηρέτησεν αρχιδιάκονος του Μητροπολίτου Παντελεήμονος. Υποπεσών εις παραπτώματα ασυμβίβαστα με το αξίωμα του κληρικού επαύθη.
7. **Αρχιμανδρίτης Αγαθάγγελος, ηγούμενος της μονής Κάμενας**.
8. **Οικονόμος Παπά-Χαράλαμπος (1853), εκ του χωρίου Χλωμού**.
9. **Αγαθάγγελος δια δευτέραν φοράν (1854-1871)**. Ήτο ευνοούμενος του Μητροπολίτου Παντελεήμονος και συμπαθέστατος εις τους συμπατριώτας του. Εν συνεργασία μετά των εμπόρων και βιοτεχνών κατήρτισε κατάλογον των Δεσποτικών και Θεομητορικών εορτών, κατά τας οποίας θα ελειτούργουν τα καταστήματα και γενικώς η αγορά. Η εφαρμογή του καταλόγου τούτου ετηρήθη μετά θρησκευτικής ευλαβείας μέχρι του 1913.
10. **Φιλήμων Κίτσος (1866-1878), εξ Αγίου Ανδρέου**. Είχε κλίσιν εκ μικράς ηλικίας προς τα θεία και τον μοναχικόν βίον και διεκρίθη ως μοναχός. Είχεν αρκετήν μόρφωσιν δια την εποχήν του και ήτο πολύ ευφυής. Τω 1859 εχειροτονήθη ηγούμενος της μονής Δρυϊάνου, λαβών το μοναχικόν όνομα Φιλήμων, ενώ το κοσμικόν του ήτο Φώτιος. Τω 1860 εγένετο αρχιμανδρίτης. Δια τα σπάνια διοικητικά του προσόντα διωρίσθη υπό του Μητροπολίτου αυτού ταυτοχρόνως αρχιερατικός επίτροπος Δελβίνου και ηγούμενος της μονής Θεολόγου (1866-1890) εν Πολυτσιάνη, της οποίας εκαλλώπισε τον ναόν και οικοδόμησε σχολήν ελάχιστα απέχουσαν της μονής. Υπήρξε πολιτικός ηγέτης της ατυχούς επαναστάσεως του Λυκουρσίου (1878), εμπνευστής και ηγέτης σοβαρού αγροτικού κινήματος, το οποίον εξέσπασε τω 1862. απέθανε τη 1 Μαρτίου 1890 ως ηγούμενος της μονής Θεολόγου.
11. **Δημήτριος Οικονόμου ή Παπαδόπουλος. Εγεννήθη τω 1865 εις το χωρίον Λόγγος της Άνω Δροπόλεως**. Είχεν αρκετά προσόντα. Απέθανε τω 1951.
12. **Οικονόμος Παπά-Στέφανος Βενακίδης (1899-1911)**. Εγεννήθη εις το χωρίον Σελιό της Άνω Δροπόλεως Αργυροκάστρου. Είχεν αδαμάντινον χαρακτήρα. Υπηρέτησεν επί τουρκοκρατίας ως διδάσκαλος εις διάφορα σχολεία των επαρχιών Δροπόλεως, Πωγωνίου και Δελβίνου. Διετέλεσεν αρχιδιάκονος της Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Δελβίνου και Χειμάρρας, αρχιερατικός επίτροπος Δελβίνου και μετά το 1911 αρχιερατικός επίτροπος εις πολλάς ελληνικάς παροικίας της Αιγύπτου. Απέθανε τη 11 Απριλίου 1935, καταλιπών αγαθήν μνήμην.
13. **Παπά-Νικόλαος (1911), εκ Καραχατζίου**. Αντάξιος διάδοχος του

προκατόχου του. Ήλθε πολλάκις εις προστριβάς προς τας αλβανικάς αρχάς χάριν των εθνικών και θρησκευτικών ιδεωδών. Μη αναγνωρίσας το πραξικόπημα της ανακηρύξεως της Αλβανικής Εκκλησίας ως αυτοκεφάλου υπέστη πολλούς διωγμούς και φυλακίσεις και τελικώς αντικατεστάθη.

Πηγή: www.himara.gr